

באמצע העמוד. דפים נב—נה חסרים ולא ברור אם מראש קונטרס זה או מסוף הקונטרס שלפניו. נציין כמה עניינים לשם הדגמה: סוד מגצפך. כבר ידעת שהם ה' מוצאות הפה...'. (נו, א); סוד אלפא ביתא אטב"ח' (נו, ב; ועיין להלן, סי' ה); סוד הקדיש. דע כי כל תרגום הוא אחורים...'. (נח, א). עיין שער הכונות, ענין הקדיש (ירושלים תשכ"ב), צו, א; שער המצות ואתחנן (כנ"ל), פו, ב; סוד חיבוט הקבר' (נח, ב). תחילתו: כבר ביארנו ושם כתבנו כי כמו שיש שם אל האדם מן הטוב כך יש לו מן הרע...'. עיין שער הגלגולים, הקדמה כג (תשכ"ג), סו, א—ב.

[1234567]

עניין מיוחד יש בדברים אלה:

באו ימי הפקודה באו ימי השלום (הושע ט, ז). פה נרמז גלותינו ביד ישמעאלים, כי הראש שלהם נק' שלום, וזה נרמז: באו ימי השלום, כי כל הגלות והרעה והצרה הבאה לישראל מזה המשוגע שלהם [מוחמד], היה על אודות שרצה לשאת אשה יהודית א' בת יהודי א' נק' ר' שלום, ולא רצה לתת לו. וזהו סוד באו ימי השלום כי נתגלגל הדבר ע"י ר' שלום הנז', כי אין דבר נעשה בעולם שלא נרמז בתורה והנביאים. גם הנביא המשוגע שלהם נרמז באמ' ידעו ישר' אויל הנביא משוגע איש הרוח וכו' (הושע, שם). ויש בפסוק הזה סודו רבי'.

[1234567]

הכוונה לסולטאן סלים השני (1566—1575). דברים אלה נאמרו, איפוא, לפני שנת של"ה.

[1234567]

ס, ב: ויחי למך... אמר הר"ם מינץ ששמע מורי זל"ה... ואמר הר"ם מינץ כי אינו זוכר באמיתות מ"ש לו מורי בפסוק הזה. מובא בשער הפסוקים, בראשית (סי' ה, עמ' כז, א) וצוין, מזולתו. בלקוטי תורה' (לג, ב) ממש כבנוסח שלפנינו.

סד, ב: על אודות האשה הכושית. הנה יוסף לא נקבר גופו בארץ רק עצמותיו... זהו מדברי ר' קלונימוס. ועתה נאמר בזה כי הנה לעיל אמר אלדד ומדד מתנבאים במחנה...'. שער הפסוקים, בהעלותך, סי' יב (קעא, א); לקוטי תורה, שם (רט, א). ממש כבנוסח שלפנינו. בגיליון הערה בכתב-ידו שלר' עזרא מפאנו. בקונטרס זה גם גימטריאות, תיקונים וכוונות. בסוף הקונטרס: ענין ר"ה שנקרא אז שמאלו תחת לראשי. פי' כי פסוק זה מדבר בזמן החבוק...'. (עו, א באמצע). עיין שער הכונות, ענין ראש השנה, דרוש ד (רלג, ב).

ד [כוונות ומנהגי האר"י] בעצם כתב-ידו שלר' עזרא מפאנו. פ, א—פט, א (78—87א), ההנהגות בדף פו, ב—פט, א והן אלו שנדפסו בספר הכונות⁸. בראש הקונטרס: זהו הק"ש צריך לאומרה בכונה גדולה; סוד הכונה בק"ש... ארבעה יודין כנגד ארבעים יום של יצירת הולד' (פא, ב); סוד גדול לשחיטה. כשתקח הסכין בידך תכוין כי סכין בג' ק"ס' (פב, א). ובגליון כאן הגהות בכתב-ידו שלרמ"ע מפאנו. בצד ימין כתוב: לא ידעתי מה בא ללמדנו. ובשמאל בכתובה אשכנזית: א"ג. צ"ל ק"מ [א"כ] ידענו מה בא ללמדנו. אין ספק שראשי-התיבות א"ג הם: אמר נתן, הוא ר' נתן אוטולינגי⁹. כיוצא בזה להלן.

8 וינציאה ש"פ, דף ג, א—ו, ב; י, א—יב, ב. ועיין תולדות האר"י, עמ' 310.

9 ועיין על כך בחיבור עליו (בכתוב-יד).

העיר הרמ"ע: אין לזה ענין. תיקן ר' נתן ובסוף כתב: א"כ יש לו ענין. בהגהות שבכתיבה האשכנזית שלהלן אתה מוצא תמיד: לפ"ד צ"ל והן תיקוני נוסח; פה, א: כונת לולב. בגיליון: א"נ שם יוד הי ויו הה עם הכולל בגי' חיים. בקונטרס זה למד, איפוא, הרמ"ע מפאנו והעיר על דברים שנראו לו מוקשים ור' נתן אוטולינגי תירץ את קושיותיו (ר' פד, א הערת הרמ"ע שאי אפשר לקוראה; פד, ב בכונת הסוכה; פה, א בענין חנוכה, וכן פו, א בכונת השולחן; הגהת הרמ"ע בדף פז, ב ור' נתן אוטולינגי בדף פח, א). בסדר כריכת הציצית שהיה נוהג מורי זלה"ה¹⁰ (פו, ב; 84) בגיליון: א"נ לע"ד...'. ובכתב ידו שלרמ"ע: יעויין (?) כנפי יונה ח"ג סי' קיד.

בדף פו, ב: מורי זלה"ה ביום ר"ח [לא] היה מסיר התפילין עד [שיגמרו כל הקדיש של אחר חזרת הס"ת בהיכל]¹¹ ואח"כ חולץ התפילין ומתפלל מוסף¹². כתב הרמ"ע בגיליון: מנהג אבותינו בידנו ומקום הניח לנו. וכן על מנהג אחר שלא ר"י: גם מורי זלה"ה לא היה חושש לקום בענית הקדיש אמן יהא שמיה רבא¹³. הגיה הרמ"ע: מנהג אבותינו בידו. אולי [לא] ראה הירושלמי שמחוייב לעמוד ואפי' רבא בגמרא זמנין דאשתמיטתיה איזה שמעתא.

אכן הרמ"ע ענה בשאלה הראשונה בספר תשובותיו, וכתב:

וזאת העצה הנכונה לשומר מצוה מן המובחר שבראש חודש יחלוץ תפילין שתיהן תכף [אחר] שגמר תפלת שחרית ואל יטעה להמתין עד אחר קדושה דסדרא כמנהג שאר הימים... והמקדים לחלוץ קודם ההלל הרי זה משובח...¹⁴.

הרי לפנינו דוגמא מופלאה לכך, שלא כל מנהגי האר"י קיבלם הרמ"ע. כיוצא בזה מנהגו השני שלא ר"י. הטעם שלא היה האר"י עומד בעת אמירת קדיש, נמצא בדברי הרח"ו אלה: מורי ז"ל לא היה קם מעומד בענית אמן יש"ר של הקדיש. וא"ל כי הלשון הנזכר בירושלמי דמשמע ממנו שצריך לקום מעומד הוא מוטעה, ואינו מתלמוד ירושלמי עצמו, אלא הגהת איזה חכם היתה, והאחרונים הדפיסו אח"כ בתוך דברי הירושלמי...¹⁵.

ה' דרושים וכוונות מקבלת הרח"ו. בכתב הסופר שהעתיק קונטרס ב. צ.א—קיא, א (88א—109א) דפים קו, א עד אמצע ע"ב בכתב סופר אחר. הדרוש הראשון: דרוש אטב"ח. בראשו כתוב: והוא לבאר מציאות אלפא ביתא (ראה למעלה סי' ג, דף נז, ב); צה, א: ארבע כתות שאינן מקבלות פני שכינה... כי ה' פרצופין הם באצילות אריך אבא ואימא זו"נ; צה, ב: סוד חבוט הקבר מה טעמו וענין הרשעי' שאינם יודעים שמם'. עיין שער הגלגולים, הקדמה כג (סג, א ואילך); קג, ב (101ב), סוד ספירת העומר. בראשו: כבר

10 עיין שער הכונות, ענין הציצית, דרוש ו, מז, א.

11 הכתיבה מטושטשת מאד.

12 מנהגי האר"י, ספר הכונות, ויניצאה ש"פ, דף ד ע"א.

13 ספר הכונות, שם.

14 שו"ת הרמ"ע, ירושלים תשכ"ג, סי' קח, עמ' רלב.

15 שער הכונות, ענין הקדיש, קה, ב. וראה הנוסח בס' נגיד ומצוה לר' יעקב צמח, חלק א, אמשטרדם תע"ב, דף כא ע"ב (מובא שם בשם לקוטים ועץ חיים).